

щодо застосування мір, не пов'язаних з позбавленням волі. Важливим є те, що, на відміну від Токийських правил, Європейські правила містять набагато докладніші рекомендації щодо методів роботи виконавчих органів, участі в їх діяльності громадськості, приватних осіб, про кадри і підбір персоналу служб, виконуючих покарання без ізоляції від суспільства.

З 2010 р. в рамках Ради Європи діє новий стандарт організації національних пробаційних служб - Правила Ради Європи про пробацію, прийняті Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи від 20.01.2010 № CM/Rec (2010)1 [6]. Правила визначають сферу застосування, основні принципи, організацію та види пробації, правовий статус персоналу служби пробації, його функції. Правила Ради Європи про пробацію стали основою для створення національної системи пробації в Україні.

Згадані міжнародні стандарти (окрім Європейської конвенції про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками) мають рекомендаційний характер і не відносяться до числа міжнародних договорів або загальновизнаних норм і принципів міжнародного права. Тому їх положення можуть бути реалізовані в Україні тільки опосередковано, шляхом включення до вітчизняного кримінального, кримінально-процесуального і кримінально-виконавчого законодавства.

**Висновки.** У підсумку дослідження необхідно зазначити, що співробітництво держав в рамках Організації Об'єднаних Націй і Ради Європи щодо формування міжнародно-правових стандартів застосування покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, є неодмінною умовою успішної політики держави у протидії злочинності.

Подальше приведення кримінального та кримінально-виконавчого законодавства у відповідність до вимог європейських стандартів, активізація та поглиблення співпраці з ООН та Радою Європи є неодмінними умовами ефективності процесу впровадження покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

Перспективними напрямками подальших досліджень вбачаються пошук нових шляхів вдосконалення каральної політики держави з урахуванням світового та європейського досвіду.

#### Література

1. Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками

[Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994\\_007](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_007)

2. Європейські правила щодо громадських санкцій та заходів: Рекомендація № R (92) 16. Прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 19 жовтня 1992 р. // Європейські громадські санкції та заходи (матеріали семінарських слухань 11-12 квітня 2000 р.). - К., 2000. - С. 5-25

3. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций в отношении мер, не связанных с тюремным заключением (Токийские правила): Приняты 14.12.1990 Резолюцией 45/110 Генеральной Ассамблеи ООН [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995\\_907](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_907)

4. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних («Пекинские правила») от 29.11.1985 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995\\_211/page](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_211/page)

5. Правила Организации Объединенных Наций, касающиеся обращения с женщинами-заклученными и мер наказания для женщин-правонарушителей, не связанных с лишением свободы («Бангкокские правила») от 21.12.2010 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.un.org/ru/documents/decl\\_conv/conventions/bangkok\\_rules.shtml](http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/bangkok_rules.shtml)

6. Рекомендація CM/Rec (2010)1 Комітету Міністрів державам-членам про Правила Ради Європи про пробацію: Прийнята Комітетом Міністрів 20 січня 2010 року на 105-му засіданні заступників Міністрів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://kvs.gov.ua/rekomendacia\\_2010.pdf](http://kvs.gov.ua/rekomendacia_2010.pdf)

*Черкасов С.В.,  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри кримінології  
та кримінально-виконавчого права  
Національного університету «Одеська юридична  
академія»  
Надійшла до редакції: 04.02.2017*

УДК 343.8(477)

## ЩОДО ДЕЯКИХ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ВИХОВНИХ КОЛОНІЙ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

*В статті піддано аналізу діяльність персоналу виховних колоній, що спрямована на забезпечення безпечних умов життєдіяльності у зазначених кримінально-виконавчих установах, визначені основні проблемні питання з означеної тематики дослідження, а також розроблені науково-обґрунтовані заходи щодо їх вирішення по суті.*

**Ключові слова:** безпека; життєдіяльність; засуджений; персонал виховних колоній; позбавлення волі; забезпечення; право особи.

*В статье подвергнуты анализу деятельности*  
© Я.О. Ліховіцький, 2017

*персонала воспитательных колоний, направленная на обеспечение безопасных условий жизнедеятельности в указанных уголовно-исполнительных учреждениях, определены основные проблемные вопросы по указанной тематике исследования, а также разработаны научно-обоснованные меры по их решению по существу.*

**Ключевые слова:** безопасность; жизнедеятельность; осужден; персонал воспитательных колоний; лишения свободы; обеспечения; право лица.

*The article is subjected to analysis of activity of*  
**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ  
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

*the penitentiary staff, aimed at ensuring safe living conditions in these penal institutions, the basic issues of the mentioned research subjects, and developed science-based measures to address the merits.*

*In practice a priority criminal enforcement activity, the main subject of implementation which acts staff including correctional facilities is to provide safe living conditions in prisons.*

*At the same time, despite a number of measures of legal, organizational, logistical and other measures taken by the government in this direction, appropriate and, most importantly, real guarantees to ensure the personal safety of participants penal relations, has not yet been established, namely, : Every year in juvenile correctional facilities committed crimes to 1-2 as prisoners, and on them are cases of persons receiving these occupational injuries, causing them to themselves various chlenoushkozhen, poisoning and so on.*

*As the results of official investigations carried out on these adventures, one of the circumstances that led to that assumption was improper performance of staff educational colonies their duties, including those related to ensuring the right of prisoners to personal safety.*

*Thus, it is recognized that in practice the presence of a folding problem. What needs to be addressed including the theoretical level.*

*This determined the choice of the theme of this article, as well as other elements of the research (subject, object, purpose), and its main task is to formulate evidence-based measures to improve the legal framework of the mentioned issues.*

**Keywords:** *safety; livelihoods; condemned; staff of correctional facilities; imprisonment; software; right person.*

**Постановка проблеми.** Як показує практика серед пріоритетних завдань кримінально-виконавчої діяльності, основним суб'єктом реалізації яких виступає персонал у тому числі виховних колоній, є забезпечення безпечних умов життєдіяльності у місцях позбавлення волі (зокрема, такі завдання визначені в ч. 2 ст. 1 та ч.1 ст. 104 Кримінально-виконавчого кодексу (далі - КВК) України).

Поряд з цим, не дивлячись на низку заходів правового, організаційного, матеріально-технічного та іншого характеру, що вживаються державою у цьому напрямі, належних та, головне, реальних гарантій щодо забезпечення особистої безпеки учасників кримінально-виконавчих правовідносин, досі не створено, а саме: щорічно у виховних колоніях вчиняються до 1-2 злочинів як засудженими, так і щодо них, мають випадки отримання цими особами виробничих травм, нанесення ними самим собі різноманітних членушкоджень, отруєнь тощо [1, с. 1-2].

Як показують результати службових розслідувань, проведених по зазначених пригодах, однією з обставин, які сприяли їх допущенню, стало неналежне виконання персоналом виховних колоній своїх функціональних обов'язків, зокрема і тих, що стосуються забезпечення права засуджених на особисту безпеку [1, с. 94-101].

Таким чином, слід визнати, що в наявності є складана практика проблеми. Яка потребує розв'язання у тому числі й на теоретичному рівні.

Все це й визначило вибір теми цієї статті, а також інших елементів дослідження (об'єкта, предмета, мети), а також її головного завдання - сформулювати науково обґрунтовані заходи щодо удосконалення правового механізму з означеної проблематики.

**Стан дослідження.** Вивчення наукової літератури показало, що досить активно розробка проблеми кримінально-виконавчої діяльності персоналу органів та установ виконання покарань займаються такі учені, як: К.А. Автухов, О.М. Бандурка, В.А. Бадира, І.Г. Богатирьов, О.І. Богатирьова, О.М. Джужа, Т.А. Денисова, О.Г. Колб, І.М. Копотун, В.Я. Конопельський, В.О. Меркулова, А.Х. Степанюк, В.М. Трубников, І.С. Яковець та ін.

Поряд з цим, у контексті змісту тих питань і завдань, які склали предмет дотримання цієї роботи, наукові пошуки здійснюються безсистемно та не цілеспрямовано, що й виступило додатковим аргументом щодо вибору її тематики та постановці пріоритетної мети.

**Виклад основних положень.** Не менше неврегульованих питань, як показали результати інших досліджень, характерно і для іншої форми забезпечення права засуджених на особисту безпеку, що зазначена в ст. 10 КВК, а саме - щодо здійснення інших заходів для усунення небезпеки [2, с. 59]. Так, донині на рівні жодного закону чи іншого нормативно-правового акта, включаючи Міністерство юстиції України, не визначено такі заходи, а це, у свою чергу, посилює суб'єктивні засади під час прийняття рішення з цього питання персоналом виховних колоній та інколи призводить до свавілля, службової недбалості та інших протиправних діянь цими особами [3, с. 9-12]. Про це свідчить не тільки судова практика [4, с. 387-392], а й результати проведеного анонімного опитування засуджених, які на запитання «Чи дії найбільше становлять небезпеку для Вашої особистої безпеки?» відповіли, що від персоналу УВП (71,13 % респондентів), і тільки 10 % - від інших осіб та 18,87 % - від засуджених. Водночас відповіді персоналу виховних колоній на запитання «Чи посягали Ви на особисту безпеку засуджених до позбавлення волі у зв'язку зі своєю діяльністю?» розподілилися таким чином: «частково» - 32,47 %; «так» - 6,4 %; «ні» - 61,13 % [5, с. 94-95].

Таким чином, відповідно до того, що перелік інших заходів, які має здійснювати будь-яка посадова особа виховної колонії для забезпечення безпеки засудженого, який звернувся з такою заявою, у ч. 2 ст. 10 КВК України не визначено, персонал колонії вимушений здійснювати їх на власний розсуд, урахувавши стан реальної криміногенної обстановки в установі, категорії засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, та інші конкретні обставини [2, с. 59]. Це, зокрема, як свідчить практика, може бути ізоляція засуджених, які становлять загрозу, притягнення їх до різних видів юридичної відповідальності, переведення конфліктуючих сторін до інших УВП тощо [6, с. 50].

Звичайно, як правильно зробив висновок І.О. Колб, що такі ситуації мають бути відображені в окремій Інструкції міністерства юстиції України за аналогією тій, яка регулює питання щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (наказ ДПТСУ від 4 квітня 2005 р. № 61) [7]. Тим більше, що, відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України та ст. 5 КВК, персонал УВП має діяти лише у спосіб, визначений Конституцією та законами України [2, с. 59-60].

Як встановлено у ході даного дослідження, ще однією проблемою, що перебуває в діалектичному зв'язку з іншими, про які йшлося, є забезпечення особистої безпеки засуджених шляхом їх переведення в іншу колонію. Зміст її полягає в тому, що в нормативно-правових актах, які регулюють порядок переведення засуджених з однієї до іншої колонії, існує низка суперечностей і прогалин [2,

с. 60]. Це стосується, насамперед, переліку виняткових обставин, які перешкоджають подальшому перебуванню засудженого у виправній чи виховній колонії. На законодавчому рівні це питання не вирішено. Зокрема, у ч. 2 ст. 93 КВК «Відбування засудженими всього строку покарання в одній виправній чи виховній колонії» законодавцем ужито термін «у виняткових випадках», допускається переведення засудженого в іншу колонію, але не надано роз'яснення цих випадків [2, с. 60].

У цьому контексті ускладнює ситуацію також положення ч. 2 ст. 93 КВК України, у якій зазначено, що порядок переведення засуджених визначається нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань.

До таких, як установлено під час цього дисертаційного дослідження, належать:

1) Інструкція про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі [8, с. 340-356];

2) Положення про комісію з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі [9, с. 357-362];

3) Положення про Апеляційну комісію ДПТСУ з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі [10, с. 360-362];

4) Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (п. 85, 86 та ін.);

5) інші [11, с. 10-15].

Проте в жодному з них не визначено переліку виняткових обставин, які можуть бути підставою для переведення засуджених в інші колонії, що віддано на розсуд адміністрації цих КВУ та комісій з питань розподілу, направлення та переведення засуджених в інші колонії.

Водночас у правових джерелах часів СРСР та до прийняття КВК України в липні 2003 р. певні ознаки цього поняття в законі були визначені [2, с. 61].

Зокрема, у ч. 2 ст. 17 Основ виправно-трудового законодавства Союзу Радянських Соціалістичних Республік і Союзних республік було зазначено, що перевід засудженого для подальшого відбування покарання з однієї колонії в іншу того ж виду режиму або з однієї тюрми в іншу допускається у випадку його хвороби чи при суттєвій зміні обсягу або характеру виконуваної засудженим роботи, а також при наявності інших виключних обставин, які перешкоджають подальшому утриманню засудженого в даній колонії або тюрмі [12]. Аналогічний зміст поняття «виключні обставини» був закріплений і в ч. 2 ст. 22 ВТК України 1971 р. [13].

Певну спробу розтлумачити поняття «виключні обставини» здійснили автори коментарю до ВТК Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки у 1979 р., роз'яснюючи, зокрема, ст. 19 цього Кодексу таким чином: «Під виключними обставинами, що перешкоджають подальшому триманню в даній колонії або тюрмі, слід розуміти, наприклад, таку поведінку засудженого, яка робить неможливим його перебування в даному середовищі у силу порочних потреб засудженого. Виключні обставини можуть виражатись також у необхідності переведення засудженого в іншу колонію або тюрму з метою полегшення розкриття нового злочину» [14, с. 47].

Деякі елементи зазначеного поняття визначені в ч. 2 ст. 72 КВК Білорусі: у випадку хвороби та при реорганізації або ліквідації УВП [15], а також у ч. 2 ст. 81 КВК Російської Федерації, до яких законодавець відніс випад-

ки хвороби засудженого, забезпечення його особистою безпеки, реорганізацію або ліквідацію УВП [16].

Водночас у доктринальних джерелах України також можна знайти окремі підходи щодо визначення змісту поняття «виключні обставини». Зокрема, А. Х. Степанюк та І. С. Яковець у науково-практичному коментарі до КВК України (2005 р.) під зазначеними обставинами розуміють таку поведінку засудженого, яка унеможлиблює його перебування в даному оточенні внаслідок його негативних нахилів, а також забезпечення особистою безпекою засудженого чи засуджених (того, який переводиться в іншу УВП, або тих, які залишаються); переведення до іншої установи з метою полегшення розкриття злочину; уникнення інших надзвичайних обставин в установі тощо [11, с. 300]. Однією з таких обставин є, зокрема, участь особи у кримінальному провадженні. У п. 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про застосування законодавства, що передбачає державний захист суддів, працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у судочинстві» від 18 червня 1999 р. № 10 зазначено: у разі надходження письмової чи усної заяви особи, яка має право на державний захист, за наявності загрози життю, здоров'ю, житлу та майну цієї особи або її близьких родичів голова суду або суд, у провадженні якого перебуває справа, зобов'язаний прийняти постанову (ухвалу) про застосування заходів безпеки [17, с. 167].

У науково-практичному коментарі КВК України (2008 р.) до виняткових обставин віднесені, крім цього, уникнення інших надзвичайних обставин у колонії (групова непокоря, масові заворушення та стихійне лихо, епідемії) [6, с. 272].

У науково-практичному коментарі до КВК України (2010 р.) його автори однією із зазначених обставин уважають запобігання надзвичайним ситуаціям у колонії [18, с. 211]. Аналогічний підхід до вирішення зазначеної проблематики закріплений і в науково-практичному коментарі КВК України (2012 р.) [19, с. 275].

Водночас в інших сучасних навчально-методичних виданнях України зміст поняття «виняткові обставини, що перешкоджають подальшому відбуванню покарання засудженому в певній УВП» не тлумачиться [20, с. 634-653]. Не розроблено це питання й у сучасних зарубіжних виданнях [21, с. 308-312].

Як свідчать результати даного та інших спеціальних досліджень з питань забезпечення безпеки особи, суспільства та держави [22], на практиці виникають різноманітні труднощі, що пов'язані з правильним застосуванням нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення права засуджених на особисту безпеку. Зокрема, засуджені у виховних колоніях на запитання «Чи вважаєте Ви, що нині на законодавчому рівні зроблено все, щоб забезпечити право засуджених на особисту безпеку» відповіли таким чином: «ні» - заявили 74,53 % респондентів; «частково» - 17,53 %; «так» - 7,93 %. У свою чергу, опитані особи з числа персоналу цих колоній на запитання «Чи варто внести зміни до законодавства України з питань забезпечення особистою безпекою засуджених?» відповіли: «так» - 18,6 %; «частково» - 54,07 %; «ні» - 27,33 % [5, с. 98-99].

На підставі викладеного варто констатувати, що закріплення в чинному кримінально-виконавчому законодавстві України поняття «виняткові обставини, які перешкоджають подальшому перебуванню засудженого в УВП», є цілком очевидним, логічним та актуальним питанням [2, с. 63].

Певні особливості [23, с. 24-32], проблеми [24, с.

11-13] та дискусійні моменти [25, с. 57-58] має й інша, зазначена в ст. 10 КВК України, форма забезпечення права засуджених на особисту безпеку - забезпечення такого права у зв'язку з їх участю у кримінальному провадженні (гл. 3 КПК України) [2, с. 63].

Насамперед, слід зазначити, що в чинному КПК України не закріплено правові гарантії та механізми реалізації зазначеного права, на відміну від КПК 1961 р., у ст. 52-1 якого ці питання були повністю врегульовані. Водночас у новому КПК лише фрагментарно, без будь-яких приміток ідеться про право на забезпечення особистої безпеки окремих учасників кримінального провадження: підозрюваного, обвинуваченого (п. 12 ч. 3 ст. 42 КПК); виправданого та засудженого (ч. 3 ст. 43 КПК); законного представника підозрюваного, обвинуваченого (ч. 5 ст. 44 КПК) та ін. Крім цього, у зв'язку з прийняттям нового КПК, потребують суттєвого доопрацювання положення Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [26] та відповідної Інструкції ДПтСУ з цих питань [27]. Йдеться не про формальне упорядкування цих нормативно-правових актів відповідно до змісту КПК (наприклад, заміна в тексті слова «судочинство» на «провадження», як це випливає зі змісту ст. 2 КПК), а ґрунтовну зміну підходу законодавця до вирішення проблем особистої безпеки учасників кримінального провадження [28, с. 53].

Зокрема, у КПК України визначені як учасники зазначеного провадження не тільки підозрюваний та обвинувачений (ст. 42), а й засуджений (ст. 43), який у ст. 2 вказаного вище закону як об'єкт захисту відсутній. Водночас окремі елементи правового механізму захисту такої категорії осіб передбачені чинним КВК України. Так, у ст. 90 цього Кодексу зазначено, що в порядку встановленому КПК України, засуджений при необхідності провадження слідчих дій у справі про злочин, вчинений іншою особою або цією ж особою, за який вона не була засуджена, чи у зв'язку з розглядом справи в суді, може бути тимчасово залишений у СІЗО або переведений з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або колонії до СІЗО [29, с. 75].

Відповідно до змісту ч. 4 ст. 10 КВК України, як обґрунтовано доводять науковці, потребує зміни й ч. 1 ст. 7 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», а саме: цю норму варто доповнити такими заходами, як ізолюване тримання особи та переведення її в іншу установу виконання покарань, а також переведення засудженого в безпечне місце (ч. 3 ст. 10 КВК) [2, с. 64]. Аналогічні зміни необхідно внести й до ст. 19 цього Закону «Забезпечення безпеки осіб, які перебувають в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах або у місцях із спеціальним режимом тримання». Водночас розроблення заходів щодо забезпечення особистої безпеки засуджених, які є учасниками кримінального провадження, є неможливим без зміни тих норм КВК України, що регулюють зазначене питання, включаючи й ті, які тісно пов'язані зі змістом інших форм забезпечення особистої безпеки засуджених у виховних колоніях, про які йшлося вище. Як слушно зазначають науковці (О. М. Джу́жа, О. І. Осауленко), таке право засуджених може існувати в різних формах і, відповідно, мати декілька організаційних рівнів забезпечення [20, с. 212].

Крім цього, зазначену проблему варто розглядати не тільки в контексті особистої безпеки, а й на вищому рівні, який обґрунтовано пропонує А. А. Лапін, а саме - як

кримінологічну безпеку [30, с. 17-22]. До такого висновку можна дійти, урахувавши, зокрема, результати проведеного в цій роботі аналізу змісту кримінально-виконавчого законодавства України з питань забезпечення особистої безпеки засуджених у виховних колоніях.

Отже, якщо взяти за основу те зовнішнє вираження права засуджених на особисту безпеку, що зазначено в ст. 10 КВК України, то формою реалізації такого права особами, які відбувають покарання відповідно до вироку суду або є учасниками кримінального провадження, слід розуміти правове закріплення зазначеного права в нормативно-правових актах, які регулюють питання, що впливають зі змісту правового статусу засуджених та учасників кримінального провадження, і здійснюються визначеними в законі засобами й напрямками.

#### Література

1. Яворська О.О. Адміністративно-правові засади забезпечення особистої безпеки засуджених у виховних колоніях України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. - К.: Відкритий міжнародний університет «Україна», 2016. - 17 с.
2. Колб І.О. Забезпечення особистої безпеки засуджених у виправних колоніях України: монографія. - К.: НАВС, 2014. - 292с.
3. Проблеми забезпечення прав засуджених у кримінально-виконавчій системі України / [В. А. Бадира, А. П. Гель, І. С. Яковець та ін.]; за заг. ред. Є. Ю. Захарова. - Х.: Права людини, 2009. - 368 с.
4. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 груд. 2003 р. №15 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. - К.: Видав. дім «Скіф», 2009. - С. 387-392.
5. Яворська О.О. Адміністративно-правові засади забезпечення особистої безпеки засуджених у виховних колоніях України: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. - К.: Відкритий міжнародний університет «Україна», 2016. - 235 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінально-виконавчого кодексу України / [А. П. Гель, О. Г. Колб, В. О. Корчинський та ін.]; за заг. ред. А. Х. Степанюка. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 496 с.
7. Корнієнко М. В. Правомірне обмеження конституційних прав людини в процесі здійснення ОРД / М. В. Корнієнко // Держава і право. Спец. випуск. - К., 2005. - С. 189-194.
8. Інструкція про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі: затв. наказом ДДУВП від 16 груд. 2003 р. № 261 // Кримінально-виконавче законодавство України. Кримінально-виконавчий кодекс України. Нормативно-правові акти / упоряд. В. С. Ковальський, Ю. М. Хахуда. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - С. 340-356.
9. Концепция обеспечения безопасности личности, общества, государства // Белая книга российских спецслужб. - М.: Духовное наследие, 1996. - С. 196-208.
10. Положення про Апеляційну комісію ДПтСУ з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі: затв. наказом ДДУВП від 16 груд. 2003 р. № 261 // Кримінально-виконавче законодавство України. Кримінально-виконавчий кодекс України. Нормативно-правові акти / упоряд.: В. С. Ковальський, Ю. М. Хахуда. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - С. 360-362.
11. Кримінально-виконавчий кодекс України: на-

ук.-практ. комент. / А. Х. Степанюк, І. С. Яковець ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. - Х. : Юрінком Інтер, 2005. - 560 с.

12. Основы исправительно-трудового законодательства Союза ССР и Союзных Республик // К новой жизни. - М. : МВД СССР, 1969. - № 9. - С. 2-18.

13. Про затвердження Виправно-трудового кодексу Української РСР : Закон Української РСР від 23 груд. 1970 р. № 3325-07 // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1971. - № 1. - Ст. 6.

14. Комментарий к Исправительно-трудоному кодексу РСФСР / под ред. и с предисл. Н. П. Мальшакова. - [2-е изд., перераб. и доп.]. - М. : Юрид. лит., 1979. - 264 с.

15. Уголовно-исполнительский кодекс Республики Беларусь. - Минск : Национальный центр информации Республики Беларусь, 2000. - 144 с.

16. Уголовно-исполнительский кодекс Российской Федерации. - М. : Омега-Л, 2012. - 91 с

17. Про застосування законодавства, що передбачає державний захист суддів, працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у судочинстві : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 черв. 1999 р. № 10 // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизоненко, Л. Д. Удалова. - К. : ПАЛИВОДА А.В., 2011. - С. 165-168.

18. Научно-практический комментарий к Криминально-исполнительскому кодексу Украины / [И. Г. Богатирьев, О. М. Джужа, О. І. Богатирьова, Є. М. Бодюл та ін.] ; за заг. ред. І. Г. Богатирьова. - К. : Атіка, 2010. - 344 с.

19. Кримінально-виконавчий кодекс України : на-ук.-практ. комент. / за заг. ред. В. В. Коваленка, А. Х. Степанюка. - К. : Атіка, 2012. - 492 с.

20. Кримінально-виконавче право України : підруч. / [О. М. Джужа, І. Г. Богатирьев, О. Г. Колб та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі. - К. : Атіка, 2010. - 752 с.

21. Уголовно-исполнительное право России : [учеб.] / под ред. В. И. Селиверстова. - [6-е изд., перераб. и доп.]. - М. : Норма ИНФРА, 2012. - 544 с.

22. Бабаев М. М. Теоретические и прикладные проблемы обеспечения криминологической безопасности / М. М. Бабаев, В. А. Плешаков // Уголовная политика и проблемы безопасности государства : Тр. Акад. - М. : Акад. управления МВД России, 1998. - С. 34-42.

23. Анисимков В. М. Особенности обеспечения безопасности, порядка исполнения и отбывания наказания в ИТУ / В. М. Анисимков, В. С. Епанешников. - Уфа : УВШ МВД РФ, 1996. - 124 с.

24. Селиверстов В. И. Законные интересы, как элемент правового статуса лиц, отбывающих наказание в виде лишения свободы / В. И. Селиверстов // Правовое и методическое обеспечение исполнения наказаний : сб. науч. тр. - М. : Изд-во ВНИИ МВД РФ, 1994. - С. 10-24.

25. Колб О. Г. Про деякі проблеми реалізації засудженими своїх прав і законних інтересів / О. Г. Колб, А. І. Грушицький // Формування пенітенціарної системи України: проблеми сьогодення : наук.-практ. конф. (Одеса, 25 трав. 2012 р.). - О., 2012. - С. 57-60.

26. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3782 - XII // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 11. - Ст. 51.

27. Інструкція про порядок здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби : затв. наказом ДДУПВП від 4 квіт. 2005 р. № 61 // Офіційний вісник України. - 2005. - № 21. - Ст. 1160. - 10 черв.

28. Колб І. О. Про зміст механізму забезпечення права засуджених на особисту безпеку / І. О. Колб // Формування пенітенціарної системи України: проблеми сьогодення : наук.-практ. конф., м. Одеса, 25 трав. 2012 р. - О., 2012. - С. 53-55.

29. Колб І. О. Щодо напрямків, форм і засобів забезпечення права засуджених на особисту безпеку / І. О. Колб, В. В. Лопеха // Пріоритетні напрями розвитку законодавства України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 10-11 листоп. 2011 р. - Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2011. - Ч. 3 - С. 75-76.

30. Лапин А. А. Стратегия обеспечения криминологической безопасности личности, общества, государства и ее реализация органами внутренних дел : [моногр.] / А. А. Лапин ; под общ. ред. С. Я. Лебедева. - М. : ЮНИТИ - ДАНА; Закон и право, 2012. - 295 с.

*Ліховіцький Я.О.,  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри кримінального права  
Ужгородського Національного університету  
Надійшла до редакції: 21.01.2017*

УДК 341.3

## ГАЛУЗЕВІ ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

*Стаття присвячена розгляду галузевих принципів міжнародного гуманітарного права. Розглядаються точки зору провідних науковців в цій сфері. На основі аналізу думок фахівців у відношенні переліку принципів міжнародного гуманітарного права виділяються найбільш значущі галузеві принципи.*

**Ключові слова:** Міжнародне гуманітарне право, галузеві принципи міжнародного гуманітарного права, принцип гуманності.

*Статья посвящена рассмотрению отраслевых принципов международного гуманитарного права. Рассматриваются точки зрения ведущих ученых*  
© В.Х. Ярмак, 2017

*в этой отрасли. На основе анализа мнений ученых выделяются наиболее значимые и признанные принципы международного гуманитарного права.*

**Ключевые слова:** Международное гуманитарное право, отраслевые принципы международного гуманитарного права, принцип гуманности.

*The article is devoted to the industry of the principles of international humanitarian law. Modern international humanitarian law contains not only numerous specific rules of warfare, but a number of the principles of this branch of international law. Appearance, the formation of industry principles and their content is defined by the specificity*

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ  
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**